

بسمه تعالی

نهمین پیمایش ملی عوامل خطر بیماری‌های غیرواگیر (استپس) سال ۱۴۰۵

کد اخلاق طرح

IR.TUMS.NIHR.REC.۱۴۰۴/۰۲۱

زمان اجرا

پاییز ۱۴۰۵

مجری اجرای پیمایش:

مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر،
پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم

شناسنامه مستند	
عنوان مستند	ماژول آموزشی شماره هشت: نظارت میدانی و اپلیکیشن نظارت میدانی
نوع مستند	محتوای آموزشی استاندارد
مخاطبان	مدیر اجرایی دانشگاه، ناظر اجرایی دانشگاه، ناظر آزمایشگاه، مدیر شهرستان
مجری پیمایش	دکتر سمانه اکبرپور
مدیران و همکاران تیم اجرایی کشوری	دکتر محمدرضا امینی، دکتر یسری عزیزپور، دکتر عذرا طباطبایی ملاذی، دکتر علی گلستانی، دکتر سرمد صالحی، دکتر محمد جواد منصورزاده، دکتر مینا میرزاد، دکتر زهرا سلیمانی، دکتر نازیلا رضایی، دکتر یاسین رحمانی، دکتر شیدا قربانی، دکتر آنتیا امین زاده، آقای کیوان کریمی، خانم پردیس زارع پور، خانم مهنا خجسته، خانم سمیه جوانمرد
مشاوران علمی و اجرایی	دکتر باقر لاریجانی، دکتر داود خلیلی، دکتر مهدی یاسری، دکتر فرشاد فرزادفر، دکتر فرشاد شریفی، دکتر علیرضا مهدوی، دکتر جعفر جندقی، دکتر فریده رضی
نظارت اجرایی	موسسه ملی تحقیقات سلامت
توصیف مستند	این سند، ماژول هشتم، فراگیران با انواع نظارت میدانی، فرآیند و الزامات هر یک، نحوه استفاده از چکلیست‌های نظارت و ثبت و پیگیری یافته‌ها در اپلیکیشن نظارت آشنا می‌شوند و متناسب با نقش و سطح مسئولیت خود، مهارت انجام و پیگیری نظارت را کسب می‌کنند.
ویرایش	دوم
تاریخ تنظیم ویرایش اول	۱۴۰۴/۸/۱۹
تاریخ بازنگری	۱۴۰۵/۶/۲۶
اطلاعات تماس	تهران، بزرگراه جلال آل احمد، جنب بیمارستان دکتر شریعتی، پلاک ۱۰، پژوهشگاه علوم غدد و متابولیسم، طبقه دوم، مرکز تحقیقات بیماری‌های غیرواگیر، شماره تماس: ۰۲۱-۸۸۶۳۱۲۹۳

فهرست مطالب

فصل اول (مقدمه، اهداف و اهمیت نظارت میدانی).....	۵
۱-۱- مقدمه	۶
هدف یادگیری	۶
فصل دوم (انواع نظارت میدانی و ضرورت آن).....	۷
۲-۱- تعریف نظارت میدانی	۸
۲-۲- ضرورت نظارت میدانی	۸
۲-۳- انواع نظارت میدانی	۸
فصل سوم (فرآیند انجام نظارت میدانی).....	۱۰
۳-۱- آمادگی و برنامه‌ریزی پیش از اعزام	۱۱
۳-۲- حضور در محل اجرا و انتخاب نوع نظارت	۱۱
۳-۳- اجرای نظارت میدانی مشاهده‌ای	۱۲
مرحله ۱. انتخاب تیم پرسشگری	۱۲
مرحله ۲. توضیح نحوه حضور ناظر به تیم	۱۲
مرحله ۳. مشاهده عملکرد پرسشگر	۱۳
مرحله ۴. تکمیل فرم نظارت در اپلیکیشن	۱۳
مرحله ۵. مشاهده و تفسیر امتیاز نهایی	۱۳
مرحله ۶. ارائه بازخورد و آموزش حین کار	۱۴
مرحله ۷. ارزیابی عملکرد مدیر شهرستان توسط ناظر دانشگاهی	۱۴
مرحله ۸. ارزیابی عملکرد مدیر دانشگاه و شهرستان توسط ناظر کشوری	۱۴

- مرحله ۹. ثبت و ارسال نهایی نظارت..... ۱۵
- ۳-۴- اجرای نظارت میدانی تکراری ۱۵
- مرحله ۱. انتخاب فرد مورد نظر ۱۵
- مرحله ۲. هماهنگی و مراجعه مجدد ۱۶
- مرحله ۳. بازبینی گام اول (تکرار بخشی از پرسشگری)..... ۱۶
- مرحله ۴. بازبینی گام دوم (تکرار اندازه‌گیری‌های تن‌سنجی)..... ۱۶
- مرحله ۵. عدم حضور فرد منتخب و انتخاب فرد جایگزین ۱۷
- ۳-۵- اجرای نظارت میدانی محل نمونه‌گیری (آزمایشگاه)..... ۱۷
- مرحله ۱. انتخاب محل نمونه‌گیری ۱۷
- مرحله ۲. بازدید از محل ۱۷
- مرحله ۳. تکمیل چک لیست بازدید..... ۱۸
- فصل چهارم (کار با اپلیکیشن نظارت میدانی)..... ۱۹**
- کار با اپلیکیشن نظارت میدانی..... ۱۹
- ۴-۱- فرآیند کلی کار در اپلیکیشن ۲۰
- مراحل نصب، ورود و استفاده از اپلیکیشن نظارت..... ۲۰
- گزارش نتایج نظارت‌های میدانی ۲۲

فصل اول

مقدمه، اهداف و اهمیت نظارت میدانی

۱-۱- مقدمه

نظارت میدانی یکی از ارکان اصلی تضمین کیفیت در اجرای پیمایش استپس است و با هدف اطمینان از اجرای صحیح، استاندارد و یکنواخت فرآیندهای پیمایش انجام می‌شود. نظارت مؤثر، ضمن شناسایی به‌موقع خطاها و انحرافات، امکان اصلاح فرآیندها و پیشگیری از تکرار مشکلات را فراهم می‌کند.

در این مازول، فراگیران با انواع نظارت میدانی، فرآیند و الزامات هر یک، نحوه استفاده از چک‌لیست‌های نظارت و ثبت و پیگیری یافته‌ها در اپلیکیشن نظارت آشنا می‌شوند و متناسب با نقش و سطح مسئولیت خود، مهارت انجام و پیگیری نظارت را کسب می‌کنند.

هدف یادگیری

در پایان این مازول، فراگیر باید بتواند:

هدف ۱- انواع نظارت میدانی، اهداف، فرآیند و الزامات هر یک را در سطوح مختلف اجرایی پیمایش توضیح دهد. محورهای آموزشی:

- مفهوم، هدف و اهمیت نظارت میدانی در پیمایش استپس
- انواع نظارت: مشاهده‌ای، تکراری و آزمایشگاهی (هدف و کاربرد هر نوع نظارت و تفاوت‌ها)

هدف ۲- فرآیند های نظارت میدانی متناسب با نقش و سطح مسئولیت خود را بر اساس چک‌لیست و استانداردهای پیمایش انجام داده و موارد نیازمند اصلاح را شناسایی کند. محورهای آموزشی:

- اقدامات و آمادگی‌های لازم قبل از اعزام
- فرآیند و الزامات انجام نظارت مشاهده‌ای در میدان و معرفی چک‌لیست
- فرآیند و الزامات نحوه انجام نظارت تکراری و ارزیابی نتایج و معرفی چک‌لیست
- فرآیند و الزامات نحوه انجام نظارت آزمایشگاهی و کنترل فرآیندهای مربوط به نمونه و معرفی چک‌لیست

هدف ۳. با اپلیکیشن نظارت میدانی کار کند، یافته‌های نظارت را ثبت و گزارش کرده و اقدامات اصلاحی را تا رفع مشکل پیگیری کند. محورهای آموزشی:

- ورود و آشنایی با محیط اپلیکیشن نظارت
- فرآیند انجام نظارت در اپلیکیشن نظارت و تکمیل چک‌لیست
- نحوه مشاهده نتایج نظارت میدانی در داشبورد مدیریتی و نحوه پیگیری نتایج

فصل دوم

انواع نظارت میدانی و ضرورت آن

۱-۲- تعریف نظارت میدانی

نظارت میدانی عبارت است از ارزیابی مستقیم کیفیت اجرای فرآیندهای مطالعه در محیط واقعی اجرا، شناسایی انحرافها و عدم انطباقها، ارائه بازخورد و آموزش حین کار، و پیگیری اقدامات اصلاحی تا رفع مشکل. این نظارت از طریق حضور ناظر (کشوری، دانشگاهی و شهرستانی) در محل اجرای مطالعه انجام می‌شود و سه ابزار اصلی دارد: مشاهده مستقیم فعالیت‌های اجرایی، تکرار بخشی از مصاحبه‌ها و اندازه‌گیری‌ها، و ارزیابی فرآیندهای آزمایشگاهی.

۲-۲- ضرورت نظارت میدانی

نظارت میدانی یکی از ارکان اصلی نظام کنترل کیفیت و تضمین کیفیت مطالعه است و به ما کمک می‌کند:

- اجرای واقعی فرآیندها را با آنچه در دستورالعمل آمده است در میدان عمل مقایسه کنیم.
- میزان رعایت دستورالعمل‌های اجرایی را ارزیابی کنیم.
- خطاها و عدم انطباق‌ها را در محل وقوع و پیش از گسترش شناسایی کنیم.
- روش صحیح انجام فعالیت‌ها را در همان محل به تیم آموزش دهیم.
- کیفیت و اعتبار داده‌های تولیدشده را افزایش دهیم.
- اقدامات اصلاحی را به‌صورت مستند و قابل پیگیری اجرا کنیم.

هدف نظارت فقط پیدا کردن خطا نیست

وظیفه ناظر تنها شناسایی خطاها نیست؛ بلکه باید با ارزیابی نحوه اجرای فرآیندها، شناسایی نقاط قابل بهبود، ارائه بازخورد مؤثر، آموزش حین کار و پیگیری اقدامات اصلاحی، به ارتقای کیفیت اجرای مطالعه کمک کند.

۲-۳- انواع نظارت میدانی

در این مطالعه سه نوع نظارت میدانی تعریف شده است. انتخاب نوع نظارت مطابق برنامه نظارتی ابلاغ‌شده انجام می‌شود.

ویژگی	نظارت مشاهده‌ای	نظارت تکراری (گام ۱ و ۲)	نظارت بر محل نمونه‌گیری
هدف اصلی	ارزیابی مستقیم از طریق مشاهده نحوه اجرای فرآیندها توسط تیم در شرایط واقعی کار	ارزیابی صحت اجرای پرسشگری و اندازه‌گیری‌ها از طریق تکرار مستقل و مقایسه با داده ثبت‌شده	ارزیابی آمادگی محل نمونه‌گیری و انطباق شرایط آن با الزامات مطالعه
سطح انجام	مدیر/ ناظر کشوری، مدیر/ ناظر دانشگاهی، مدیر شهرستان	مدیر / ناظر ستاد کشوری	ناظر آزمایشگاهی دانشگاهی ناظر آزمایشگاهی کشوری
ابزار	چک لیست نظارت مشاهده‌ای (۱۰ سؤال، امتیاز ۱ تا ۵)	چک لیست نظارت میدانی تکراری	چک لیست بازدید محل نمونه‌گیری
خروجی	امتیاز نهایی مشاهده عملکرد، بازخورد و آموزش حین کار	میزان توافق/مغایرت کار انجام شده توسط پرسشگرو ناظر	وضعیت انطباق محل و موارد نیازمند اصلاح

نکته کلیدی تفاوت دو نوع نظارت میدانی مشاهده ای و تکراری

در نظارت مشاهده ای، ناظر "حین کار" حاضر است و رفتار تیم را فقط مشاهده و ارزیابی می کند. در نظارت تکراری، ناظر "پس از کار" و بدون حضور تیم، بخشی از فرآیند را مستقل تکرار می کند تا داده تولیدشده را راستی آزمایی نماید. تمام مدیران و ناظرین در سه سطح شهرستان، دانشگاه و کشور نظارت میدانی مشاهده ای انجام می دهند اما نظارت میدانی تکراری تنها توسط ناظران کشوری انجام می شود.

فصل سوم

فرآیند انجام نظارت میدانی

۱-۳- آمادگی و برنامه‌ریزی پیش از اعزام

پیش از انجام هر مأموریت نظارتی، برای اطمینان از آمادگی کامل، اقدامات زیر را انجام دهید:

- راهنمای نظارت میدانی و دستورالعمل‌های مرتبط را به‌دقت مطالعه کرده و از آخرین تغییرات و الزامات اجرایی آگاه شوید.
- برنامه نظارت را از مسئول مربوطه دریافت و بررسی کنید. این برنامه باید شامل شهرستان محل بازدید، نام تیم اجرایی، تاریخ و ساعت فعالیت تیم، محل شروع نمونه‌گیری، نام اعضای تیم و تعداد خانوارهای برنامه‌ریزی‌شده باشد.
- اطلاعات و شاخص‌های عملکرد شهرستان یا تیم مورد بازدید را از طریق داشبورد نظارت بررسی کنید: تعداد پرسشنامه‌های تکمیل‌شده، میزان پیشرفت، نتایج کنترل کیفیت، هشدارهای سامانه، خطاهای ثبت‌شده و سوابق نظارت‌های قبلی.
- در صورت مشاهده خطاهای پرتکرار، شاخص‌های غیرطبیعی یا مشکلات خاص، آن‌ها را یادداشت کنید تا در زمان بازدید با دقت بیشتری ارزیابی شوند.
- در صورت نیاز، پیش از اعزام با مسئول مربوطه یا سرپرست تیم هماهنگی کرده و از زمان و محل دقیق اجرای مطالعه اطمینان حاصل کنید.
- تجهیزات و مدارک مورد نیاز را کنترل کنید: تلفن همراه یا تبلت، شارژر و پاوربانک، دسترسی به اینترنت، کارت شناسایی یا معرفی‌نامه، خودکار و دفترچه یادداشت.
- از فعال بودن حساب کاربری، دسترسی به اپلیکیشن نظارت و عملکرد صحیح تجهیزات الکترونیکی اطمینان حاصل کنید.
- پیش از انجام اولین مأموریت، با تمامی قابلیت‌ها و نحوه ثبت اطلاعات در اپلیکیشن نظارت به‌طور کامل آشنا شوید.

چرا این مرحله مهم است؟

انجام این اقدامات پیش از اعزام، احتمال بروز مشکلات در حین نظارت را کاهش داده و امکان تمرکز ناظر بر ارزیابی کیفیت اجرای مطالعه را فراهم می‌کند.

۲-۳- حضور در محل اجرا و انتخاب نوع نظارت

پس از حضور در محل اجرای مطالعه، مراحل زیر را به‌ترتیب انجام دهید:

- هماهنگی‌های لازم را با تیم شهرستان انجام دهید و در صورت لزوم کارت شناسایی یا معرفی‌نامه خود را ارائه دهید.
- هدف از حضور خود را به‌طور مختصر توضیح دهید و تأکید کنید که هدف از نظارت، ارزیابی کیفیت اجرای مطالعه، ارائه بازخورد و بهبود فرآیندهاست.
- از ایجاد هرگونه وقفه یا اختلال در روند اجرای مطالعه خودداری کنید و زمان انجام نظارت را به‌گونه‌ای انتخاب نمایید که کمترین تأثیر را بر فعالیت تیم داشته باشد.
- اپلیکیشن نظارت میدانی را در تلفن همراه یا تبلت خود اجرا کرده و با نام کاربری و رمز عبور خود وارد شوید.

- بر اساس برنامه نظارت، نوع نظارت را انتخاب کنید: نظارت مشاهده‌ای گام‌های اول و دوم؛ نظارت با تکرار گام‌های اول و دوم؛ یا نظارت بر فرآیندهای آزمایشگاهی.
- پس از انتخاب نوع نظارت، مطابق مراحل اختصاصی همان نوع، فرآیند نظارت را آغاز کنید.

۳-۳- اجرای نظارت میدانی مشاهده‌ای

هدف اصلی این نوع نظارت، ارزیابی مستقیم نحوه اجرای فرآیندهای مطالعه توسط تیم پرسشگری در شرایط واقعی کار است. ناظر باید عملکرد پرسشگر را در حین انجام فعالیت‌های معمول روزانه مشاهده کرده و میزان انطباق آن با دستورالعمل‌های اجرایی مطالعه را ارزیابی نماید.

اگر ناظر کشوری هستید، در ابتدا به مدیر دانشگاهی منتخب مراجعه کنید که به واسطه ایشان با مدیر شهرستان هماهنگی انجام گیرد و با همراهی هر دو مدیر محل بازدید را انتخاب و در آنجا حاضر شوید. اگر ناظر دانشگاهی هستید، در ابتدا به مدیر شهرستان منتخب مراجعه کنید و با همراهی او محل بازدید را انتخاب و در آنجا حاضر شوید.

مرحله ۱. انتخاب تیم پرسشگری

پس از انتخاب گزینه "نظارت میدانی مشاهده‌ای: در اپلیکیشن، فهرست تیم‌های پرسشگری در دسترس نمایش داده می‌شود. ناظر باید:

- تیمی را انتخاب کند که در زمان بازدید در حال فعالیت و انجام نمونه‌گیری یا مصاحبه است.
- از انتخاب تیمی که در آن زمان فعالیت اجرایی ندارد خودداری کند؛ زیرا این نوع نظارت باید در شرایط واقعی اجرای مطالعه انجام شود.

پس از انتخاب تیم، پرسشنامه نظارت برای ناظر باز خواهد شد.

مرحله ۲. توضیح نحوه حضور ناظر به تیم

به پرسشگر توضیح دهید که قصد دارید نحوه معمول انجام کار وی را مشاهده کنید و از او بخواهید فعالیت‌های خود را مطابق روال همیشگی انجام دهد و به دلیل حضور ناظر تغییری در نحوه کار ایجاد نکند.

نقش ناظر در نظارت میدانی مشاهده‌ای : مشاهده‌گر

ناظر باید تا حد امکان نقش مشاهده‌گر داشته باشد و از مداخله مستقیم در فرآیند مصاحبه یا اجرای فعالیت‌ها خودداری کند؛ مگر آنکه مداخله برای جلوگیری از بروز یک خطای جدی یا آسیب به فرآیند مطالعه ضروری باشد. مدیر شهرستان باید از تمام تیم‌های پرسشگری حداقل یک بار نظارت میدانی مشاهده‌ای را به عمل آورد. در سطح دانشگاه نیز حداقل ۵ درصد از تیم‌های پرسشگری باید تحت نظارت میدانی مشاهده‌ای قرار گیرند و در سطح کشوری، ۱ درصد از تیم‌های پرسشگری تحت نظارت میدانی مشاهده‌ای قرار می‌گیرند.

مرحله ۳. مشاهده عملکرد پرسشگر

در طول اجرای فعالیت، عملکرد پرسشگر را به صورت مستقیم و بدون ایجاد وقفه مشاهده کنید. در این مرحله به نحوه اجرای صحیح فرآیندها، رعایت دستورالعمل‌ها، نحوه ارتباط با شرکت کنندگان، ثبت اطلاعات و سایر موارد مرتبط با فعالیت پرسشگر توجه داشته باشید. مواردی که معمولاً باید مشاهده شوند:

- رعایت دستورالعمل اجرای پرسشنامه و ترتیب سؤالات
- نحوه طرح سؤال و پرهیز از القای پاسخ
- نحوه ارتباط با مشارکت کننده و رعایت احترام
- ثبت صحیح پاسخ‌ها
- رعایت دستورالعمل اندازه‌گیری و نحوه استفاده از تجهیزات
- رعایت اصول اخلاقی و محرمانگی
- نحوه برخورد با مشکلات حین کار

مبنای ارزیابی

ارزیابی باید بر اساس عملکرد واقعی پرسشگر در زمان بازدید انجام شود و ناظر نباید صرفاً بر اساس برداشت قبلی، سوابق تیم یا اظهارات پرسشگر امتیازدهی نماید.

مرحله ۴. تکمیل فرم نظارت در اپلیکیشن

در فرم نظارت، ۱۰ سؤال در خصوص عملکرد پرسشگر نمایش داده می‌شود. برای هر سؤال:

- ابتدا عملکرد پرسشگر را بر اساس مشاهده مستقیم خود ارزیابی کنید.
- مشخص کنید که آیا عملکرد مشاهده شده با الزامات و دستورالعمل‌های اجرایی مطالعه مطابقت دارد یا خیر.
- سپس بر اساس کیفیت عملکرد مشاهده شده، به هر مورد امتیازی از ۱ تا ۵ اختصاص دهید.
- امتیازدهی باید بر اساس عملکرد واقعی پرسشگر و با توجه به معیارهای تعریف شده برای هر سؤال انجام شود. از امتیازدهی سلیقه‌ای خودداری کنید؛ امتیاز هر سؤال باید قابل دفاع و مبتنی بر عملکردی باشد که ناظر در زمان بازدید مشاهده کرده است.

مرحله ۵. مشاهده و تفسیر امتیاز نهایی

پس از تکمیل و ثبت تمامی سؤالات، اپلیکیشن امتیاز نهایی نظارت را محاسبه و نمایش می‌دهد. تفسیر امتیاز به شرح زیر است:

امتیاز نهایی	وضعیت عملکرد	اقدام مورد انتظار
بیش از ۴۵	عملکرد مورد تأیید	عملکرد تیم مناسب است و اقدام اصلاحی خاصی مورد نیاز نیست.
۲۱ تا ۴۵	نیازمند آموزش و بهبود	موارد قابل بهبود را با پرسشگر در میان گذاشته و آموزش‌های لازم را در محل ارائه دهید.
کمتر از ۲۱	عملکرد نامطلوب	موضوع را به مدیر شهرستان گزارش دهید تا آموزش مجدد تیم برنامه‌ریزی و اجرا شود.

تبصره مهم

در صورتی که ناظر در هر یک از مراحل با خطایی مواجه شود که از نظر کیفیت داده یا اجرای مطالعه اهمیت ویژه‌ای دارد، صرف‌نظر از امتیاز نهایی باید موضوع را به مسئول مربوطه گزارش کرده و در صورت امکان، اقدام اصلاحی لازم را همان زمان انجام دهد.

مرحله ۶. ارائه بازخورد و آموزش حین کار

پس از پایان مشاهده، در صورتی که عملکرد پرسشگر نیازمند اصلاح یا بهبود باشد: موارد قابل بهبود را به‌صورت مشخص توضیح دهید، در صورت امکان آموزش لازم را در محل ارائه کنید، از بیان کلی و غیرقابل اجرا خودداری کرده و دقیقاً مشخص کنید چه بخشی از فرآیند باید اصلاح شود، و اطمینان حاصل کنید که پرسشگر نحوه صحیح انجام فرآیند را درک کرده است.

مرحله ۷. ارزیابی عملکرد مدیر شهرستان توسط ناظر دانشگاهی

در صورتی که ناظر، ناظر دانشگاهی باشد، پس از تکمیل ارزیابی عملکرد پرسشگر، یک سؤال در خصوص عملکرد مدیر شهرستان نمایش داده می‌شود. در این ارزیابی مواردی مانند هماهنگی و سازماندهی فعالیت‌های تیم؛ نحوه نظارت بر عملکرد تیم پرسشگری؛ پیگیری مشکلات و چالش‌های اجرایی؛ نحوه رسیدگی به خطاها و عدم انطباق‌های مشاهده‌شده؛ اجرای اقدامات اصلاحی و پیگیری نتایج آن‌ها؛ و میزان همکاری و پاسخگویی در فرآیند نظارت مورد توجه قرار می‌گیرد. امتیاز به‌صورت عددی در اپلیکیشن ثبت می‌شود.

مرحله ۸. ارزیابی عملکرد مدیر دانشگاه و شهرستان توسط ناظر کشوری

در صورتی که ناظر، ناظر کشوری باشد، پس از تکمیل ارزیابی عملکرد پرسشگر، سؤالی در خصوص عملکرد مدیر دانشگاه و مدیر شهرستان نمایش داده می‌شود. موارد قابل توجه: نحوه هماهنگی و مدیریت اجرای مطالعه؛ میزان نظارت بر تیم‌های اجرایی؛ پیگیری مشکلات و عدم انطباق‌های شناسایی‌شده؛ نحوه اجرای اقدامات اصلاحی؛ پیگیری آموزش‌های مورد نیاز تیم‌ها؛ و میزان همکاری با فرآیندهای نظارت و کنترل کیفیت. امتیاز این بخش نیز در اپلیکیشن ثبت می‌شود.

نتیجه نظارت

امتیاز باید بر اساس عملکرد واقعی و شواهد موجود در زمان بازدید تعیین شود و نباید تحت تأثیر روابط فردی، برداشت‌های شخصی یا سوابق غیرمرتبط قرار گیرد.

مرحله ۹. ثبت و ارسال نهایی نظارت

۱. اطلاعات وارد شده را یک بار مرور کنید.
 ۲. از کامل بودن پاسخ تمامی سؤالات اطمینان حاصل نمایید.
 ۳. در محل ثبت توضیحات، موارد مهم مشاهده شده، آموزش‌های ارائه شده و اقدامات اصلاحی مورد نیاز را ثبت کنید.
 ۴. فرم نظارت را در اپلیکیشن ثبت و ارسال نمایید.
 ۵. از صفحه خانه اطمینان حاصل کنید همگام سازی انجام شده و اطلاعات ثبت شده نظارت ارسال شده است.
- پس از ارسال نهایی، اطلاعات نظارت در سامانه ثبت شده و برای پیگیری‌های بعدی مدیر شهرستان و ارزیابی کیفیت عملکرد تیم مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۴-۳- اجرای نظارت میدانی تکراری

نظارت میدانی تکراری با هدف ارزیابی صحت اجرای مراحل جمع‌آوری اطلاعات در گام اول (پرسشگری) و گام دوم (اندازه‌گیری‌های تن‌سنجی)، بررسی میزان انطباق اطلاعات ثبت شده توسط تیم‌های اجرایی با وضعیت واقعی شرکت‌کنندگان، و ارزیابی کیفیت داده‌های تولید شده انجام می‌شود.

در این نوع نظارت، ناظر پس از پایان فرآیند مراجعه تیم پرسشگری، به صورت مستقل و بدون حضور تیم اجرایی، مجدداً به تعدادی از افراد شرکت کننده مراجعه کرده و بخشی از فرآیند انجام شده را تکرار می‌کند. پاسخ‌ها و اندازه‌گیری‌های جدید با اطلاعات ثبت شده قبلی در سامانه مقایسه شده و میزان توافق یا مغایرت بین دو مرحله ارزیابی می‌شود.

چه کسی این نظارت را انجام می‌دهد؟

این نوع نظارت صرفاً توسط ناظران ستاد کشوری برای یک درصد از پرسش نامه‌هایی که تکمیل شده است انجام می‌شود. مدیر شهرستان و دانشگاه در اجرای مستقیم این فرآیند نقش ندارد، اما در صورت مشاهده مغایرت، مسئول پیگیری موضوع، بررسی علت ایجاد خطا و اجرای اقدامات اصلاحی در سطح شهرستان خواهند بود.

مرحله ۱. انتخاب فرد مورد نظر

پس از انتخاب گزینه "نظارت میدانی با تکرار گام‌های اول و دوم مطالعه"، فهرست افرادب که پیش‌تر توسط تیم پرسشگری مورد مصاحبه قرار گرفته اند، نمایش داده می‌شود. ناظر باید:

- فردی را انتخاب کند که فرآیند پرسشگری وی **حداکثر یک روز** قبل انجام شده باشد.
- ترجیحاً فرد را از همان خوشه‌ای انتخاب کند که تیم پرسشگری در روز قبل در آن فعالیت داشته است.
- انتخاب خوشه و فرد را به صورت تصادفی انجام دهد تا از ایجاد سوگیری در انتخاب نمونه جلوگیری شود.
- پس از انتخاب خوشه، از میان افرادی که مراحل اول و دوم برای آن‌ها تکمیل شده است، مطابق سهمیه تعیین شده یک یا چند نفر را انتخاب کند.

انتخاب فرد برای نظارت میدانی تکراری باید از طریق اپلیکیشن و مطابق موارد در دسترس انجام شود و ناظر نباید صرفاً بر اساس شناخت قبلی یا انتخاب شخصی، فردی را برای تکرار انتخاب کند.

مرحله ۲. هماهنگی و مراجعه مجدد

پس از انتخاب فرد، با مدیر دانشگاه هماهنگ کنید تا ایشان با مدیر شهرستان هماهنگی لازم بعمل آورند و آدرس محل مراجعه در اختیار شما قرار دهند و در صورت نیاز، فرد تعیین شده شما را به محل هدایت کنند. پس از حضور در محل:

- خود را معرفی کنید و کارت شناسایی سازمانی خود را ارائه دهید.
- هدف از مراجعه مجدد را به صورت مختصر برای فرد توضیح دهید.
- از ایجاد نگرانی یا القای این تصور که پاسخ‌های قبلی فرد اشتباه بوده است خودداری کنید.
- رضایت فرد را برای انجام مجدد سؤالات و اندازه‌گیری‌های مورد نظر دریافت کنید.

اطلاعات اولیه را فاش نکنید

اطلاعات ثبت شده اولیه (مشخصات شناسایی، اطلاعات تماس، نشانی، تاریخ پرسشگری، وضعیت تکمیل مراحل و اطلاعات تیم اجرایی) صرفاً برای انجام فرآیند مقایسه در اختیار ناظر قرار می‌گیرد. ناظر موظف است پیش از پرسیدن مجدد سؤالات، پاسخ‌های ثبت شده قبلی را به فرد اعلام نکند تا پاسخ مستقل دریافت شود.

مرحله ۳. بازبینی گام اول (تکرار بخشی از پرسشگری)

در این مرحله، ناظر بخشی از پرسشنامه تکمیل شده را مجدداً اجرا می‌کند. سؤالات باید دقیقاً مطابق متن پرسشنامه مطالعه و بدون تغییر در مفهوم سؤال مطرح شوند. نکات مهم:

- سؤال باید با همان مفهوم و تا حد امکان با همان نحوه بیان استاندارد پرسشنامه مطرح شود.
 - پاسخ فرد نباید به وی یادآوری یا القا شود.
 - ناظر نباید پاسخ قبلی را برای فرد بخواند و از وی بخواهد آن را تأیید یا اصلاح کند.
 - پاسخ جدید باید دقیقاً همان گونه که فرد بیان می‌کند در اپلیکیشن ثبت شود.
 - در صورتی که فرد پاسخ متفاوتی ارائه کند، ناظر نباید بدون دلیل پاسخ را به پاسخ قبلی تغییر دهد.
- موارد بازبینی شامل اطلاعاتی مانند تعداد افراد خانوار، تاریخ تولد، داشتن بیمه پایه، سابقه تشخیص فشار خون بالا، دیابت، کلسترول بالا و مصرف مواد دخانی است. ناظر پاسخ‌های جدید را در بخش بازبینی اپلیکیشن ثبت می‌کند و سامانه داشبورد این اطلاعات را با پاسخ‌های اولیه مقایسه کرده و میزان تطابق یا اختلاف را نمایش می‌دهد.

مرحله ۴. بازبینی گام دوم (تکرار اندازه‌گیری‌های تن‌سنجی)

اندازه‌گیری‌های مشخص شده در برنامه نظارت باید مطابق دستورالعمل استاندارد اندازه‌گیری مجدداً انجام و نتیجه در اپلیکیشن ثبت شود.

- **اندازه‌گیری قد:** فرد باید بدون کفش و در وضعیت استاندارد قرار گیرد؛ صاف بایستد، پاها کنار هم و سر در وضعیت استاندارد و نگاه رو به جلو باشد و سپس مطابق با اصول استاندارد اندازه‌گیری که در دستورالعمل تن‌سنجی می‌باشد اندازه‌گیری انجام و با یک رقم اعشار در اپلیکیشن ثبت شود.

اصل استقلال اندازه‌گیری

هدف از تکرار اندازه‌گیری، بررسی میزان تطابق اندازه‌گیری انجام‌شده توسط تیم پرسشگری با اندازه‌گیری مجدد است؛ بنابراین ناظر باید اندازه‌گیری را مستقل از مقدار ثبت‌شده قبلی انجام دهد و نباید عدد قبلی را مشاهده کند یا اندازه‌گیری خود را بر اساس آن تنظیم نماید.

در داشبورد نظارت نتایج اندازه‌گیری مجدد با مقادیر ثبت‌شده قبلی مقایسه می‌شود و در صورت وجود اختلاف بیش از حد مجاز، به‌عنوان مغایرت ثبت و گزارش خواهد شد.

مرحله ۵. عدم حضور فرد منتخب و انتخاب فرد جایگزین

در صورتی که فرد انتخاب‌شده در زمان مراجعه در محل حضور نداشته باشد، نباید زمان زیادی را صرف انتظار کنید. در این شرایط می‌توانید:

- با مدیر شهرستان برای انتخاب فرد جایگزین هماهنگی کنید.
- فرد دیگری را از همان خوشه که پرسشگری ایشان در روز قبل انجام شده است، انتخاب نمایید.
- فرد جایگزین نیز باید شرایط لازم برای تکرار نظارت را داشته باشد و پرسشگری اولیه او در بازه زمانی مجاز (روز قبل نظارت) انجام شده باشد.
- اطلاعات فرد جایگزین را در اپلیکیشن پیدا کرده و فرآیند تکرار پرسشگری و اندازه‌گیری را برای وی انجام دهید.

۵-۳- اجرای نظارت میدانی محل نمونه‌گیری (آزمایشگاه)

هدف اصلی این نوع نظارت، ارزیابی مناسب بودن و آمادگی محل نمونه‌گیری و میزان انطباق شرایط محل با الزامات تعیین‌شده برای اجرای مطالعه است که تنها توسط ناظرین آزمایشگاهی انجام می‌شود.

مرحله ۱. انتخاب محل نمونه‌گیری

پس از ورود به بخش "نظارت میدانی بر فرآیندهای آزمایشگاهی" در اپلیکیشن، فهرست محل‌های نمونه‌گیری در دسترس نمایش داده می‌شود. ناظر باید محل مورد نظر را مطابق برنامه نظارتی انتخاب کند، به محل مراجعه نماید و پس از حضور، گزینه "پرسشنامه بازدید محل نمونه‌گیری" را انتخاب کند.

مرحله ۲. بازدید از محل

شرایط محل را به‌صورت مستقیم بررسی کرده و وضعیت هر مورد را بر اساس شرایط واقعی ثبت نمایید. در زمان بازدید، به‌طور کلی موارد زیر مورد توجه قرار می‌گیرد:

- آماده بودن محل برای انجام نمونه‌گیری
- مناسب بودن فضای اختصاص‌یافته برای انجام فرآیند
- وجود تجهیزات و ملزومات مورد نیاز
- نحوه استقرار و دسترسی به تجهیزات
- رعایت الزامات مربوط به ایمنی و بهداشت
- شرایط نگهداری و مدیریت نمونه‌ها
- نحوه ثبت و انتقال اطلاعات و نمونه‌ها

- سایر موارد تعیین شده در چک لیست بازدید محل نمونه گیری

مبنای ارزیابی محل

ارزیابی باید بر اساس وضعیت واقعی محل در زمان بازدید انجام شود و ناظر نباید صرفاً بر اساس اظهارات مسئول محل یا اطلاعات ثبت شده قبلی، وضعیت را تأیید نماید.

مرحله ۳. تکمیل چک لیست بازدید

- مورد مربوطه را در محل بررسی کنید.
 - وضعیت واقعی آن را ارزیابی نمایید.
 - پاسخ مناسب را در اپلیکیشن ثبت کنید.
 - در صورت مشاهده مشکل یا عدم انطباق، توضیحات لازم را در قسمت مربوطه وارد نمایید.
- در صورتی که برای یک مورد، اقدام اصلاحی فوری امکان پذیر باشد، موضوع را با مسئول مربوطه مطرح کرده و اصلاح لازم را پیگیری کنید.

فصل چهارم

کار با اپلیکیشن نظارت میدانی

اپلیکیشن نظارت، ابزار اصلی ثبت و مدیریت فرآیند نظارت میدانی است. ناظر پس از ورود با حساب کاربری اختصاصی خود، ابتدا نوع نظارت را انتخاب می‌کند. پس از انتخاب، اطلاعات مربوط به سطح نظارت، مشخصات ناظر، تاریخ و ساعت شروع بازدید به صورت خودکار در سامانه ثبت می‌شود.

۱-۴- فرآیند کلی کار در اپلیکیشن

ورود به حساب کاربری ← انتخاب نوع نظارت ← انتخاب تیم / خوشه / نمونه ← اجرای نظارت ← تکمیل چک‌لیست ← ثبت یافته‌ها و مغایرت‌ها ← ثبت اقدام اصلاحی ← ارسال نهایی ← پیگیری تا رفع مشکل

مراحل نصب، ورود و استفاده از اپلیکیشن نظارت

نصب اپلیکیشن

- در صورتی که گوشی همراه شما دارای سیستم عامل اندروید است، وارد سامانه <https://panel.steps2026.ir> شوید و گزینه "اپلیکیشن موبایل استپس - دانلود نسخه اندروید" را انتخاب کنید.
- پس از دانلود، اپلیکیشن را روی گوشی همراه خود نصب کرده و دسترسی‌های موردنیاز را فعال کنید.
- در صورت استفاده از گوشی آیفون (iPhone)، یک دستگاه تبلت در اختیار شما قرار خواهد گرفت.

اجرای اپلیکیشن

- در تبلت یا گوشی همراه خود، برنامه **STEPS 2026** را اجرا کنید.
- انتخاب نقش کاربری
- مطابق شکل شماره ۱، گزینه "ناظر" را انتخاب کنید.

ورود به اپلیکیشن

- در حالت آنلاین، شماره همراه خود را وارد کنید.
- پس از دریافت کد تأیید پیامکی، کد را در محل مربوط وارد کرده و وارد اپلیکیشن شوید.
- در صورت تعریف گذرواژه، می‌توانید از گذرواژه خود نیز برای ورود استفاده کنید.

همگام‌سازی و انتخاب نوع نظارت

- پس از ورود به اپلیکیشن، ابتدا گزینه "همگام‌سازی" را انتخاب کنید تا اطلاعات موردنیاز دریافت و به‌روزرسانی شود.
- سپس مطابق شکل‌های شماره ۱ و ۲، نوع نظارت موردنظر را انتخاب کنید.

تکمیل چک‌لیست نظارت

- چک‌لیست مربوط به نوع نظارت انتخاب‌شده را مطابق دستورالعمل‌های ارائه‌شده و با دقت تکمیل کنید.
- در هنگام تکمیل چک‌لیست، اطلاعات واردشده را بررسی کنید تا از ثبت صحیح و کامل داده‌ها اطمینان حاصل شود.

ثبت و ارسال نهایی گزارش نظارت

- پس از تکمیل چک‌لیست، اطلاعات ثبت‌شده را به‌دقت بررسی کرده و گزارش نظارت را ثبت و ارسال نهایی کنید.
- در پایان، حتماً گزینه "همگام‌سازی" را مجدداً انتخاب کنید تا اطلاعات ثبت‌شده به سرور منتقل و فرایند ارسال داده‌ها تکمیل شود.

۲۱

The screenshot displays the EMHES mobile application interface. The top section shows the user's name 'زهرا سلیمانی' (Zahra Soleymani) and her role as 'ناظر کشوری' (National Supervisor). Below this, there is a progress indicator '۵ از ۱۵ پرسشگر' (5 out of 15 questionnaires) and a button to 'شروع نظارت میدانی مشاهده ای' (Start field supervision observation). A red box highlights a button labeled 'شروع نظارت میدانی با تکرار گام ۱ و ۲' (Start field supervision with steps 1 and 2 repetition). The bottom section shows a list of supervisors, including 'امیر منفرد' (Amir Mafard) and 'امیر امیری' (Amir Amiri), with their respective IDs and contact information.

شکل شماره ۲. اپلیکشن نظارت بخش نظارت میدانی تکراری گام یک و دو مطالعه

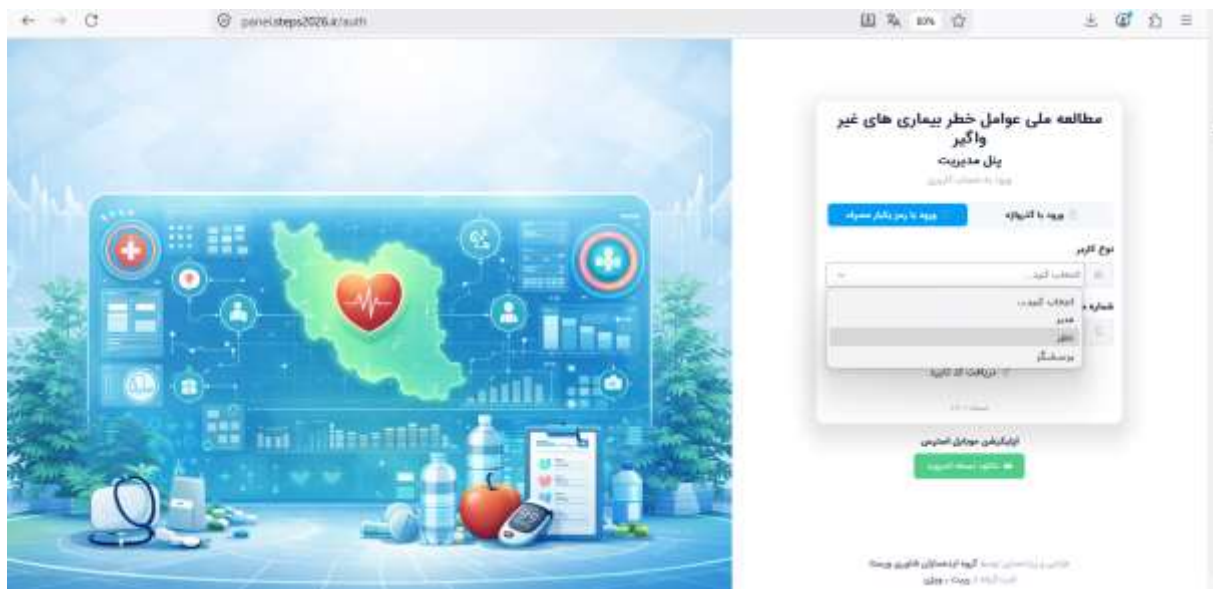
گزارش نتایج نظارت های میدانی

بعد از تکمیل چک لیست نظارت میدانی توسط ناظر در اپلیکیشن، ریز نتایج و اطلاعات ثبت شده در تمامی نظارت های انجام شده در داشبورد مدیریتی در بخش گزارش فردی نظارت میدانی قابل مشاهده است. برای مشاهده نتایج نظارت میدانی مراحل زیر را اجرا کنید.

مراحل کار

- ابتدا وارد سامانه <https://panel.steps2026.ir> شوید.
- برای ورود به داشبورد گزینه "مدیر" یا "ناظر" را انتخاب کنید (شکل شماره ۳).
- شماره همراه خود را وارد نمایید و پس از دریافت کد تأیید پیامکی یا با استفاده از گذرواژه، وارد اپلیکیشن نظارت شوید.
- پس از ورود به داشبورد، مطابق شکل شماره ۴ روی آیکون "گزارش فردی نظارت میدانی" را انتخاب کنید.
- در این صفحه، گزارش‌ها به تفکیک گزارش میدانی مشاهده‌ای و تکراری در گام‌های ۱ و ۲ قابل مشاهده هستند.
- با کلیک بر روی آیکون‌های مربوطه، می‌توانید گزارش هر بخش را مشاهده کنید.

نکته مهم: در این بخش شما گزارش موردی نظارت‌ها را مشاهده می‌کنید ولی گزارش‌های جمعی مربوط به نظارت میدانی در داشبورد پایش و نظارت نشان داده خواهد شد. مدیران در سطوح مختلف (شهرستان، دانشگاهی و کشوری باید شاخص‌های مربوط به این بخش‌ها را چک کنند و روزهان موارد نیازمند پیگیری را در سطح پایین‌تر پیگیری کنند).

شکل شماره ۳. داشبورد پایش و نظارت

۲۴